

Hva sier loven om organdonasjon og samtykke?

Fagdag Organdonasjon og Transplantasjon

16.09.2024

Kine Lindstrøm, transplantasjonskoordinator

OUS RH

Organdonasjon og transplantasjon er regulert av en særlov:

*Lov om donasjon og transplantasjon av organ,
celler og vev (Transplantasjonslova)*

LOV-2015-05-07-25

Transplantasjonslova er utdypet av en forskrift:

*Forskrift om dødsdefinisjonen ved donasjon av
organer, celler og vev*

FOR-2015-12-21-1813

Forskriften er supplert med et rundskriv:

Donasjon av organer, celler og vev fra død donor

3 punkt som er særlig viktig i transplantasjonsloven

- Organdonasjon er viktig for at flest mulig pasienter kan få transplantasjon
- Hvem kan bestemme over organene til en person som er død?
- Når er en pasient død?

Kapittel 3. Donasjon frå død donor

- § 10.Stadfesting av døden
- § 11.Vurdering av om ein pasient kan vere aktuell som donor
- § 12.Behandling med sikte på donasjon
- § 13.Samtykke frå avdøde og næraste pårørande sin rett til å nekte donasjon
- § 14.Informasjon til næraste pårørande
- § 15.Mogelegheit for å ta avskjed med donor

3 punkt som er særlig viktig i transplantasjonsloven

- Organdonasjon er viktig for at flest mulig pasienter kan få transplantasjon

§1. Formål

Formålet med lova er å sikre **best mogleg tilgang på organ, celler og vev til behandling av andre menneske, respekt for vilja og integriteten til donor** og at **omsynet til dei pårørende** blir ivaretatt

§11. Vurdering av om ein pasient kan vere aktuell som donor

Når døden er konstatert, eller når det er svært sannsynlig at døden vil inntreffe innen kort tid og videre livreddende behandling er formålsløs, **skal det vurderes om pasienten kan være aktuell som donor.**

§ 12. Behandling med sikte på donasjon

- Når livreddande behandling er formålslaus, og det er svært sannsynleg at pasienten vil døy innan kort tid, kan legen som er ansvarleg for behandlinga av pasienten, ta avgjerd om at det skal gjevast behandling med sikte på donasjon.

3 punkt som er særlig viktig i transplantasjonsloven

- Hvem kan bestemme over organene til en person som er død?

§13 Samtykke

Når avdøde **har** gitt samtykke, **kan pårørende ikke nekte** donasjon.

Når den døde **ikke har** gitt et samtykke, **kan** donasjon gjennomføres dersom det **ikke ligg føre forhold** som tilsier at den døde ville ha motsatt seg. Pårørende til den døde skal spørres om det foreligger slike forhold.

Donasjon kan likevel ikke gjennomføres dersom **en av de nærmeste pårørende** nekter.

Pasient- og brukerrettighetsloven

Nærmeste pårørende

- Den som pasienten selv har utpekt mens han/hun levde
- Den som i størst omfang har hatt varig og jevnlig kontakt med avdøde
- Ta utgangspunkt i denne rekkefølgen:
 - Ektefelle/partner
 - Barn
 - Foreldre
 - Søsken
 - Besteforeldre
 - Eventuelt andre familiemedlemmer som stod den avdøde nær

Kapittel 3. Donasjon frå død donor

§ 10. Stadfesting av døden

- Uttak, jf. [§ 3](#) bokstav a, frå ein død donor kan ikkje skje før døden er stadfesta av lege.
- Legar som stadfestar døden, skal ikkje vere involvert i uttaket av organ, celler eller vev eller i transplantasjonsinngrepet.
- Dersom døden blir stadfesta ved irreversibelt opphøyr av hjernefunksjonane, må diagnosen bekreftast av to legar. Den eine av legane skal vere relevant spesialist.

3 punkt som er særlig viktig i transplantasjonsloven

- Når er en pasient død?

Forskrift om dødsdefinisjonen ved donasjon av organ, celler og vev (FOR-2015-12-21-1813)

§ 2. Stadfesting av døden

En person er død når det foreligger sikre tegn på total ødeleggelse av hjernen med et komplett og irreversibelt opphør av alle funksjoner i storehjernen, lillehjernen og hjernestamme

Varig hjerte og åndedrettsstans er sikre tegn på ødeleggelse av hjernen

For å kunne gjennomføre en organdonasjon må følgende betingelser være oppfylt:

Forskrift om dødsdefinisjonen ved donasjon av organer, celler og vev (FOR-2015-12-21-1813)

- Erkjent intrakraniell skade eller sykdom
- Intensivbehandling og respiratorbehandling
- Videre intensivbehandling er formålsløs
- Organer som egner seg til transplantasjon
- Samtykke/aksept fra avdøde/pårørende
- Pasienten erklæres død enten på grunnlag av
 - totalt opphørt blodtilførsel til hjernen mens pasienten får respiratorbehandling (Donation after Brain Death- DBD)
 - varig hjerte- og åndedrettsstans når intensivbehandling trekkes tilbake under kontrollerte forhold (controlled Donation after Circulatory Death – cDCD)

§ 4. Ansvaret for donasjons- og transplantasjonsverksemdene

Dei regionale helseføretaka skal sørge for at alle potensielle donorar kan vurderast og gjevast mogelegheit for donasjon innan helseregionen, og for at krava i lova og forskriftene etter lova her blir oppfylte.

Kapittel 4. Fellesreglar

- **§ 16 Tildeling av organ, celler og vev**
- **§ 17 Anonymitet mellom partane i donasjonsprosessen**
- **§ 18 Kompensasjon for utgifter og tapte inntekter i samband med donasjon**
- **§ 19 Forbod mot transplantasjon frå dyr til menneske (xenotransplantasjon)**
- **§ 20 Forbod mot kommersiell utnytting**